

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

מועד קטן - ג'

1. מה מקורו של רבא שתולדות לא אסרה תורה בשביעית?
הרי זמירה היא בכלל זריעה [ששתייהן להצמיח פירות] ובצירה בכלל קצירה [ששתייהן חיתוך מגידולן], א"כ מדוע נכתבו, ללמד שרק על תולדות אלו חייב ולא על אחרות.
2. אלו תולדות מלאכה אסורות בשביעית מדרבנן, והוסמכו על הפסוק, "שדך לא... כרמך לא..." - לא תעשה כל מלאכה שבשדך וכל מלאכה שבכרמך? ניכוש - הוצאת הרעים מהשורש. עידור - חפירה תחתם לרפות האדמה. כיסוח - הוצאת הרעים מעל הקרקע. אין מקרסמין - חיתוך ענפים יבשים. אין מזרדין - דילול הענפים. אין מפסגין - סמיכת הנופל שלא ישבר. אין מזבלין - זבל בעקרי האילן. אין מפרקין - אבנים שהן על עיקרי האילן. אין מאבקיין - אבק לכסות שרשים. אין מעשנין - מפני תולעים.
מלאכות המותרות: לעדור תחת הזיתים או הגפנים, למלאות נקעים מים מתחת האילנות, לעשות חפירות עגולות סביב הגפנים, כיון שהוקשו שאר עבודות לזריעה ללמד שהאיסור רק בעבודה שנעשית גם בכרם וגם בשדה, משא"כ אלו.
קשקוש [עידור] תחת הזיתים ששינו שמותר היינו דווקא לכסות השורשים כיון שמונע הפסד שיתיבש. אך קשקוש שמבריא האילן ומשביחו אסור כמו שלמדנו 'תשמטנה' מלקשקש 'ונטשתה' מלסקל.
3. החורש בשביעית נחלקו ר' יוחנן ור' אלעזר. חד אמר לוקה וחד אמר אינו לוקה. במה תלוי מחלוקתם?
להו"א: האם סוברים כדנינו של ר' אבין בשם ר' אילעא שכל מקום שנאמר כלל בעשה ופרט אחריו בלא תעשה ואח"כ חזר וכלל, אין דנין אותו בכלל ופרט וכלל. מ"ד לוקה - אינו סובר כר' אבין. וממילא כל שהוא כעין הפרט כגון חרישה, אסור. ומ"ד אינו לוקה - סובר כר' אבין. ואין דנים כאן בכלל ופרט וכלל אלא בכלל ופרט, והפרט [זמירה ובצירה] ממעט חרישה.
למסקנא: כולי עלמא אינם סוברים כר' אבין. והטעם של מ"ד אינו לוקה כיון שהתורה כתבה זמירה ובצירה ללמד שרק על תולדות אלו חייב.
4. רב דימי שמע ברייתא בדיני שביעית המביאה לימוד לפטור 'תוספת' ממלקות. מהו 'תוספת' ומהו הלימוד?
ר' אלעזר: חרישה היא התוספת, כיון שאינה מפורשת.
הלימוד - שהכתוב פרט תולדות, לומר שרק עליהן לוקין אבל כגון חרישה שאסורה מהתורה, כיון שאינה מפורשת אין לוקין עליה.
ר' יוחנן: ימים שהוסיפו חכמים על השמיטה לפני ראש השנה,
הלימוד - שאע"פ שישנו לימוד על תוספת זו מ'בחריש ובקציר תשבות', מ"מ לומדים לקמן לפטור.
5. עד מתי מותר לחרוש בערב שביעית?
שדה אילן - בית שמאי: כל זמן שהחרישה תועיל לפירות שישיית. בית הלל: עד שבועות. ושיעור זה קרוב לשיעור שקבעו ב"ש.
שדה הלבן - שתכלה הלחה מגשמי שישיית, וכל זמן שבני אדם חורשים בשישיית ליטע מקשאות ומדלעות.
שיטת ר' שמעון - שלא יתכן שהשיעור יהיה תלוי בין אדם לאדם. אלא בשדה לבן עד הפסח בשדה אילן עד עצרת.
6. רבן גמליאל ובית דינו נמנו והתירו לחרוש עד ראש השנה כיצד בטלו תקנת התוספת, הרי אין ב"ד יכול לבטל דברי חבירו וכי?
ר' אבהו [ו"א ר' יוחנן] אשתומם כשעה משאלה זו ואח"כ תירץ, שצריך לומר שהתנו ב"ש וב"ה שכל ב"ד הרוצה, יבא ויבטל.
ומקשה הגמרא - שאין זה תקנת ב"ש וב"ה אלא הלכה למשה מסיני? עשר נטיעות ניסוך המים וערבה
מתרצת הגמרא - שהלכה למשה היא רק על 30 יום, והם תקנו מפסח ומעצרת והתנו שיוכלו לבטל ולהחזיר ל-30.
המשך השקלא וטריא בענין זה בדף הבא.